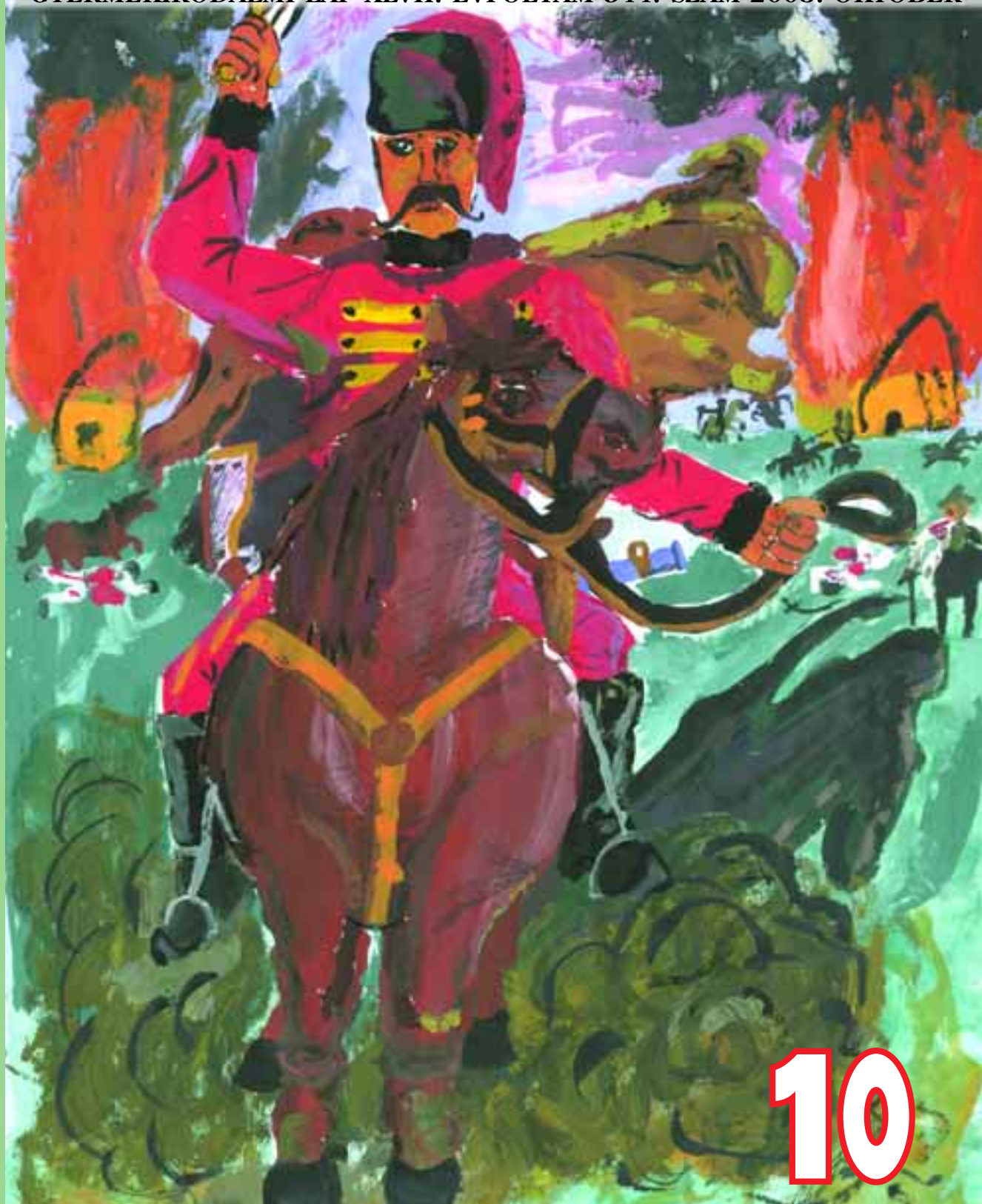

Napsugár

GYERMEKIRODALMI LAP XLVII. ÉVFOLYAM 544. SZÁM 2003. OKTÓBER

MÁNYOKI ÁDÁM festménye

II. RÁKÓCZI FERENC
fejedelem
1676 – 1735

Cum Deo pro patria et libertate Istennel a hazáért és a szabadságért

A magyarság vérében hordozza a szabadság szeretetét. Hajdan szabad volt képzelete, világképe, szokásai, mozgása. Századok elnyomása sokat lefaragott mindebből, de teljesen elfojtani máig sem tudta. Hős szabadságharcok sora világítja be történelmünket: 1604, 1703, 1848, 1956 – Bocskai, Rákóczi, Kossuth...

300 évvel ezelőtt, 1703 tavaszán Rákóczi a kuruc lázadók élére állt, és nyolc évig tartó, elszánt szabadságharcot vívott az osztrák elnyomás ellen.

II. Rákóczi Ferenc föhásza

Ha nem őröl minket, Uram,
hasztalan virrasztanak azok,
akik minket őríznek.

Adj Lelket a különbségtételre,
adj szívet a végrehajtáshoz,
és erőt a befejezéshez!

Erősíts meg engem az igazságban,
hogy annál inkább
megerősödjem a szeretetben!

Rákóczi pecsétje és arany-zománcos kristálykupája.

A szabadságharc zászlaját és pénzét libertásnak hívják, hiszen mindkettőt a Pro libertate jelszó díszíti.

Rákóczi és Bercsényi 1703. május 6-i, Brezán várában kelt kiáltványa lobbantotta lánggra a szabadságharcot:

Minden igaz hazaszerető, országunk régi dicsőséges szabadságát óhajtó, igaz magyarokat hazafiúságra intjük s kérjük. Ki-ki édes hazája szabadsága, nemzete mellett, az Isten és törvényünk ellen hatalmaskodó, zaklató, adóztató, nemesi szabadságunkat foglaló s fogyatkozó, becsületünket tapodó, sönkat, kenyerünket elvevő, életünkön uralkodó s kegyetlenkedő birodalom ellen fogjon fegyvert...

„Ó, kegyetlen, szabad népnek
tűrhetetlen szolgaság!
Ellentmondó törvény,
börtön és botozás.

...Hadd lássa meg a világ jogosan megragadott fegyvereinket.
Életünket, javainkat, utolsó csepp vérünket hazánkunk szenteljük.
Fegyverfogásra nem az uralom, nem személyes dicsőség,
hanem az igazság késztetett.”

„Minden cselekedetem célja kizárólag a szabadság szeretete volt,
és az a vágy, hogy hazámat az idegen járom alól felszabadítsam.”

**Beküldte György Renáta, Szilágysomlyórói
és Reisfeld Réka, Nagybányáról**

1686-ban az osztrák–magyar szövetséges hadsereg kiűzi a törököket Buda várából, de ez nem a szabadság órája. A 150 éves török uralom helyét az osztrák veszi át. A török faigánál kegyetlenebb a Habsburg vasiga. 80.000 német katonát hoznak a nyakunkra, a nemesség jogait megnyirbálják, nagyobb adót szednek, üldözik a magyar szót és a protestáns vallást, a végvárak magyar vitézeit szélnek eresztik, helyükbe németek ülnek. Itt is, ott is lázadás lobban fel: a magyar kurucok a német labancok ellen.

**II. Rákóczi Ferenc
gyermekkori képe**

Ötévesen már az országgyűlés első zászlósurai között ültem félénken, de bátorított példaképem, korán elhunyt édesapám emléke.

Mostohaapám, Thököly Imre, híres kuruc vezér a csatákba is magával vitt, hogy szokjam az éhséget, a hideget, a halálveszélyt.

Munkács várának ostroma alatt, hétévesen én voltam a védősereg dédelgetett „kisfejedelme”. Édesanyámnak, Zrínyi Ilonának végül föl kellett adnia a várat. A császáriak Bécsbe vitték velem és testvéremmel, Juliannával együtt.

Julianna egy zárdába került, én pedig Csehországba, jezsuita kollégiumba, ahol megpróbálták elfelejtetni velem az anyanyelvemet. A császár azt gondolta, hogy kiölték belőlem a lázadó szellemet, pedig az ott parázslott a hamu alatt.

Huszonhét évesen a szabadságharc élére álltam. Elküldtem három lovast, hogy hirdessék: „Jön Rákóczi Ferenc, hozza a szabadságot.”

1711 elején szövetségeseket keresni Lengyelországba utaztam. Soha többé nem térhettem vissza Magyarországra.

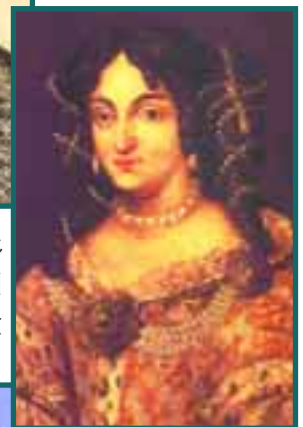
Az 1711. április 29-ei szatmári béke, „Pro Libertate” zászlónk nagymajtényi letétele, harcunk végét jelentette.

Életem hátralevő éveit török földön, Rodostóban, a Márvány-tenger partján töltöttem száműzetésben.

Kőrösi Tünde, Szalárd

**Thököly Imre
Zrínyi Ilona**

**A sárospataki
Rákóczi-vár**

Munkács vára

Az első hírlap Magyarországon Rákóczi udvarában jelent meg Mercurius Veridicus (Igazmondó Hírnök) címen. Latin nyelven tájékoztatta Európát a szabadságharcról, megcáfolva egy bécsi újság hazug híreit.

1704 nyarán a gyulafehérvári országgyűlés Erdély fejedelmévé, 1705-ben a szécsényi országgyűlés Magyarország vezérő fejedelmévé választotta Rákóczit.

Bátor hadvezér és művelt államférfi volt. Egész Európában szövetségeseket keresett, bölcs gazdasági lépésekkel igyekezett erősíteni a kuruc hadsereget, amely ereje teljében 80.000 katonát számlált.

Kuruc főtiszt.
Rangját a kucsmájára tűzött tollak és buzogánya is jelzi.

Kuruc huszár karabély puskával.

Ezüstveretes pisztoly pár

Lódíng (lőportartó)

Mordály

„Úgy szeretem már Rodostót, hogy nem felejtettem Zágont.”

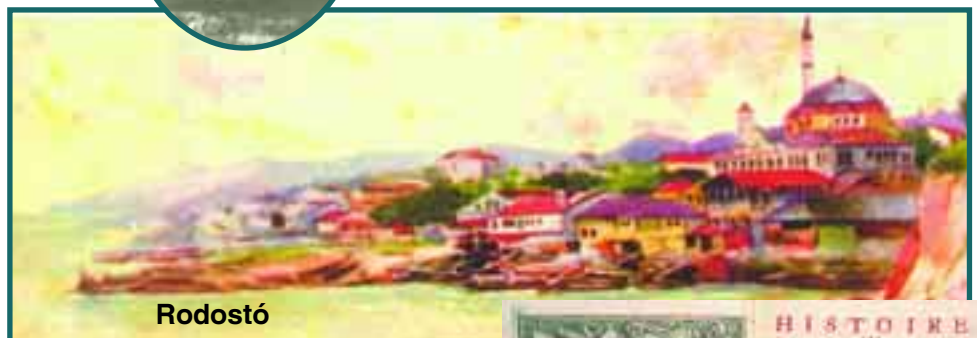

DEÁK FERENC rajza

A kurucok tüzes bor, hosszú pipa és tárogató mellett mulattak. Ti hány kuruc nótát tudtok?

A zágoniak büszkén őrzik Mikes Kelemen emlékét. A fejedelem hű íródeákja majd kamarása keserű-vidám levelekben mesél a rodostói száműzetéséről.

Rodostó

A bujdosás szomorú éveiben mutatkozik meg igazán Rákóczi emberi nagysága. Nem zúgolódik, hanem mérlegel, elemez, és elfogadja Isten akaratát. Emlékiratai, Fohászlai irodalmunk gyöngyszemei.

Maga faragta karosszéke a munka tiszteletének és a lelki békének az emlékműve.

MÓRA FERENC
BUDOSÓK

A deák meggyújtotta pipáját, de előbb becsukta az ablakot, nehogy a tornácon ülő bujdosótársai ki-nevessék, amiért csipős zágoni fenyőlevelet hint a finom török dohánnyra.

Ő maga is restellte ezt a gyerekséget, de a zágoni szag nélkül csak nem tudott

ellenni. Az erdélyi atyafiakkal küldetett magának hébe-hóba egy zacskó fenyőlevelet. Ha annak füstjébe takarózhat, csak a szemét kell lehunyni, s egyszerre otthon van a Mikes-portán, még az öreg malom kepelését is hallja. Ilyenkor magától szalad a penna a papíron. Fölírta a lap szélére a dátumot: Rodostó, 12 marty, 1735.

A lúdtoll meg-megvetette a lábát a szálkás papírban, és nagyon göröngyös betűket eresztett. „Egynehány napoktól fogvást nem látom az urunkat olyan állapotban, mint azelőtt. Titkolja, de észre lehet venni, hogy vagyon valamely belső baja.”

Kinézett a tornácra. A hold éppen akkor lépett ki a Márvány-tengerből, és rápiroslott a fejedelem fáradtan lecsüggesztett fehér fejére. Vele szemben Sibrik ült, a kopasz udvarmester, Csáky gróf és Máriássy, a két generális, az asztal végén Jávorka, a főlovászmester. A többiek mind elbujdoskáltak a temető ciprusai alá.

„Megférnénk egy szilvafa árnyékában, akik megmaradtunk” – gondolta a deák.

– Nem Rodostó ez, hanem Ostorod – mondta Bercsényi 1720-ban, amikor Rodostóba kerültek. – Nem is bírjuk mi itten ki holdújulásig.

A fejedelem megszólalt. A háborgó vizek fölött járó Üdvözítő arca süthetett úgy, mint az övé.

– Én pedig azt mondom kegyelmeteknek, hogy ki fogjuk itt bírni holdunk fogytaig, mert ott kell kenyerünket megennünk, ahol azt a felséges Isten számunkra elvetette. És ne bántsuk ezt a földet, mert hazánk már ez minékünk hazánk helyett, aki kivetett bennünket magából.

Mindenki lehorgasztotta a fejét, és a deák csak lopva merte beleírni másnap a leveleskönyvébe: „Bizonyisten úgy szeretem Rodostót, hogy soha

el nem felelhetem Zágont.”

Tizenöt keserves év telt el azóta.

Akit emésztett is a hazavágyakozás, erőt kellett azon venni a fejedelem kedvéért, akitől zokszót senki nem hallott. Aki látta méltóságos magaviseletét, mikor a követeket fogadta, vagy aki látta szelíden mosolyogni, mikor az esztergapad mellett szedegette ki szakállából a gyaluforgácsot, meg kellett annak telni békességgel.

Ez jutott eszébe a deáknak, ahogy elnézte a négy öreget a fejedelem mellett.

– Soha ilyen szép szagot nem éreztem – szipantott nagyot az oleánderek mézes illatából Máriássy. – Áldott föld ez, ahol örökös a tavasz.

– Nem csoda, ha itt egész évben szólnak a fülemülék – toldotta meg Csáky generális.

A fejedelem nagyot sóhajtott. A bujdosók szeme csodálkozva villant össze. Először hallották sóhajtan. De nemcsak sóhajtott, meg is szólalt:

– Adnék az életemből tíz esztendőt, ha még egyszer olyan kakukkszót hallhatnék, mint gyermekkoromban a munkácsi erdőben. Mert szebben szól otthon a kakukk, mint itt a fülemüle.

Ezzel a fejedelem meghajtotta a fejét, és be ment az ágyasházába, a négy öreg pedig ottmaradt nagy csöndességben. Csattoghattak már a rodostói fülemülék akármilyen búbajosan a gránátalma-bokrokon, nem hallotta azt egyikük sem. Mindnyájuknak a kakukkszón járt az esze.

– Hiába, no – sóhajtott Csáky –, én itt sohase láttam kakukkot. Nem járatos madár az erre.

Sibrik az öklével verte az asztalt.

– Ha másképp nem lehet, magam megyek haza érte a Bakonyba!

Bizony nemigen koppant már az öreg ököl. A deák, ahogy odalépett, el is mosolyodott a nagy tűzességén.

– Meg is kellene ám azt fogni, nagy uram. Pedig nem valami megállós madár, aki a tenyerébe röpül, ha azt mondja neki, hogy „pipikém”.

– Kotty belé, szilvalé! – nevetett félfogra az udvarmester, aki mindig ingerkedett a deákkal. – Hát mondjon kend okosabbat. Kendet ugyanis a nagy esziért tartja a fejedelem önagysága.

– Csak annyit mondok – vont vállat a deák –, hogy én igenis kakukkot láttam a héten a kertben.

– Vadgalamb volt az, öcsém – legyintett Máriássy – kék vadgalamb. Azt én is láttam.

A deák ráhagyta, hogy az is lehet.

De alighanem neki volt igaza, mert másnap reggel megszólalt a kakukk a bujdosók kertjében, csak úgy zengett bele a magyarok utcája:

– Ku-kukk! Ku-kukk!

Szempillantás alatt talpon volt az egész udvar, s a fejedelem csak úgy reggeli patyolatban, boldogan hallgatta az áhított madarat.

Máriássy pedig oldalba könyökölte Sibriket:

– Helyedbe jött a kakukk, nem fogod meg?

– Meg én, ha addig élek is! – csoszant papucsba az öreg úr, s megindult a nagy kertben a kakukkvadászat. Alig szuszogott őkegyelme, mikor visszatipegett.

– Bolonddá tett az ebadta – törülgette homlokáról a verejtéket az ingujjával. – Mindig odább röppent, mikor beértem volna.

– Jobb, ha elhagyod a hajkurászást – intette a fejedelem. – Meg úgyse fogod, s ha elvadítod innen, akkor se kakukk, se kakukkszó.

Mikes éppen erre bújott elő a hálókamrájából. Álmosan dörzsölte keze fejével a szemét, s akkorákat ásított, hogy majd elnyelte Sibriket, aki mérgesen nekiförmedt:

– Kend is akkor bújik elő, mikor már a kakukk se szól! Tán beleesett az éjszaka a kalamárisba.

Motyogott valamit a deák, hogy máskor majd frissebb lesz. De bizony elaludta a kakukkszót, pedig egy álló hétig minden hajnalban megszólalt a rodostói kertben. Ölték is vele az urak eleget az álomszuszékot. Már csak azért is, hogy vidítsák a fejedelmet, akinek hiába ígért megszámlolhatatlan sok esztendőt a kakukk, egyre fogyott, mint a megszegett kenyér.

Különösen Sibrik nem fért el a deáktól. Tudta, hogy mindjárt elfelhősödik a szelíd képe, ha Zágont emlegetik, azért is azzal borsolt rá:

– No, Kelemen, kendnek is rossz hírért viszi ám a kakukk a zágoni lányokhoz. Nem szeretik azok az olyan legényt, aki nagyon alvós.

A deák szügyébe vágta a fejét, és olyan bánatosan meredt maga elé, hogy a fejedelemnek megesett rajta a szíve. Másnap hajnalban, mikor megszólalt a kakukk, megkocogtatta a deák ajtaját.

– Kelemen fiam, gyere kakukkszót hallgatni. Most az egyszer te csúfold ki a vén Sibriket.

Hogy a deák meg se moccant, a fejedelem rányitotta az ajtót.

– Kelemen! – döfött botjával a medvebőrre.

A medvebőr alatt azonban nem feküdt senki. Amennyire a félhomályban látni lehetett, a

deák nem is volt a szobában.

A fejedelem rosszkedvűen csóválta a fejét.

Lent a kertben azonban olyan szépen zengett a kakukkszó, hogy elfelejtette a bosszúságát. A kakukk éppen ott hallgatott el, ahol a fejedelem megállt keresztet vetni, mert a kápolnában megcsendült a hajnali harang.

– No, most meglesem!

Széthajtotta a sűrű, gubancos bozótot, és belesett a tisztásra.

A fűben ott hasalt a deák, könyökére dülve, és míg piros arcán végigcsorogtak a könnyek, hangja túlzengette a kis harang szavát:

– Ku-kukk! Ku-kukk!

PRO LIBERTATE!

2002 decemberében meghirdetett pályázatunkra írtatok, rajzoltatok.

Kik a díjazottak? Lapozzatok a 22. oldalra!

Czinege Mónika, Dés

Kedves Napsugár!

A pályázati felhívás hatására a gyerekek hangyaszigorlalommal indultak adatgyűjtési útra. Könyvtárakban kutattak, magánszemélyektől kölcsönöztek könyvet, hogy megismerkedhessenek Rákóczi életével és a szabadságharccal. Voltak gyerekek, akik az osztály mindennapos feladataiban nem olyan aktívak, mint amilyen szigorlalomról most bizonyoságot tettek.

Köszönet a Napsugárnak és a belgiumi Horváth Vilmosnak, amiért egy érdekes és a gyermekek számára még ismeretlen világba irányítottak.

Szodorai Melinda tanító néni és a III. F osztály, Szilágysomlyó

Verses-dalos összeállítással emlékeztünk II. Rákóczi Ferencre. Fogalmaztunk levelet a gyermek Mikesnek Zágónba, a bujdosó Mikesnek Rodostóba, megterveztünk egy-egy Rákóczi-emléktáblát, megrajzoltuk saját nemesi címerünket, nemzeti szalagon „üzentünk” Zrínyi Ilonának Borsiba. És készülünk, hogy Radnót és Marosvásárhely között mi is megtegyük azt az utat, amit 1707 áprilisában Rákóczi és kísérete tett meg, hogy másodsor is Erdély fejedelmévé kiáltásák ki. Hagyományörző csapatunk néhány tagja pedig készül Sárospatakra, hogy a Rákóczi várat is megismerjük. Én a Kossuth-évben láthattam ezt a csodálatos várat. Az idén is szívesen megnézném.

Zöld Attila, Gyergyószentmiklós

Sárospatak várában barangolva sokat meséltek nekünk a Rákócziakról, Lórántffy Zsuzsannáról, Zrínyi Ilonáról. Hagyományörző csapatunk emlékműsorral készül a Rákóczi szabadságharc 300. évfordulójára.

Madaras Zoltán, Kibéd

Székely Rita, Maroskeresztúr

Molnus Lenke, Kibéd

Gyertek gyorsan, kurucok!
Támadnak a labancok.
Rákóczi a vezérünk,
A szabadságért megküzdünk.

Kinek mi a fegyvere,
Vasvilla vagy gereblye,
Jöjjetek mind a harcba,
Csapjunk le a labancra!

Libertás zászló alatt
Rajta hát, kuruc csapat!
Vak Bottyán az élen jár,
Kardja pusztít, labancot vág.

Együtt vagyunk, harcolunk,
Szabadságra vágyódunk.
Hajrá, hajrá, kurucság!
Vivát, vivát, magyarság!

Nagybánya, a P. Dulfu Isk. tavalji IV. C osztálya

Rákóczi nem akarta, hogy hazája idegeneké legyen, ezért is szervezte meg a harcot. A szabadság madara kilenc évig repdesett Magyarország fölött, hanem aztán hullani kezdett a szárnya. A kurucok még sokáig énekelték:

Majd reánk derül még újra a szabadság,
Rákóczi kardjával győz még a kurucság!

Fanea Imola, Sárköz

**Józsa Evelin,
Szilágysomlyó**

Szilágysomlyó a szülővárosom. Sokan ismerik a város nevezetességét, a Báthori várat, de kevesen tudják, hogy a vár jelentős szerepet játszott a Rákócziak életében.

A kuruc világban sok kemény csata folyt a vár falai alatt. 1710-ben, a januári csikorgó hidegben 2000 jól felfegyverzett kuruc katona töltötte az éjszakát a vár udvarán, lóháton, csatarendbe állva. Hírül vették, hogy a császáriak az éjszaka folyamán megtámadják a várat, de ez nem következett be. Amikor reggel, teljesen átfagyva melegedni, pihenni tértek, rájuk tört Rabutin, és a várat bevette. A kurucok közül több mint 150 katonát legyilkoltak, 80-at fogságra vittek. Erős német őrséget hagytak hátra. Itt rendezték be hosszú időre a császári csapatok központi lőszer- és élelmiszer raktárát.

**Fodor Péter,
Szilágysomlyó**

Géczi Renáta, Szilágysomlyó

A bécsújhelyi börtön felügyelője Lehmann kapitány volt, ő ellenőrizte Rákóczi minden étkezését. Apró darabokra vágta a húst és a kenyeret, nehogy titkos üzenetet kapjon a rab.

Ám Rákóczi szárnyaló szelleme és személyisége kinyitotta a kapitány szemét és szívét. Tervet dolgozott ki, hogyan szabadítsa ki Rákóczit. Szerszámokat csempészett be a cellába, de a rab nem élt az ajánlattal. Végül, mikor megtudta, hogy halálra ítélik, belement a szökésbe. Lehmann elküldte az őrt, majd Rákóczi a parancsnoki szobában drágonyos egyenruhát öltött. Közben egy zászlós toppant be, s hajszálon múlt, hogy nem fogták el. Még a szemöldökét és a bajuszát is befektítette, nehogy felismerjék.

Lehmann kapitány az életével fizetett azért, hogy kiszabadította a magyar nép vezérlő csillagát.

Garbacz Loránd, Szilágysomlyó

1703-at írtunk. Anyám a ropogós cipőt vette ki a kemencéből, mikor megszólaltak a kürtök. Mindenki a piactérre sietett. Anyám cipőt tett a tarisznyámba.

II. Rákóczi Ferenc, a méltóságos fejedelem harcba hívott. A lóva mellé álltam, és elmentünk a fegyvertárolóba. Kanócos puskát adott a fiatal suhancoknak, a tapasztaltabb embereknek mozsaras ágyút. Útközben kuruc dalokat énekeltünk, én a tárogatóval kísértem az éneket. Az asszonyok cipőt és bort hoztak nekünk.

A csatában mindig Rákóczi fejedelem szavait követtük: A szabadság a népek égi ajándéka, amelyet senkinek nincs joga elragadni tőlünk. Aki tehát a szabadságért harcol, az Istenért harcol. Előre mindig, a szabadságért! Pro Libertate!

Tuns Paulina, Nagybánya

Portik Emese, Gyergyószentmiklós

Kis falumban, mikor hallottuk, hogy Rákóczi katonákat keres, önkéntesen bevonultunk.

Az osztrák császár labanc hadserege mindig létszámfölényben volt, fegyverzete is jobb volt. Ha lehetősége volt felsorakozni és nyílt terepen kellett megküzdjünk, akkor nekünk kevés esélyünk maradt. Csak akkor tudtunk győzni, ha rajtaütésszerűen támadtuk meg az ellenség táborát. Rákóczi többször vezette győzelemre seregeinket.

A szatmári béke után követtem a nagyságos fejedelmet messze, Rodostóba.

Gran Kinga, Szatmárnémeti

György Renáta, Szilágysomlyó

Rákóczi Ferencnek katonája voltam,
Mellette én mindig oly bátran harcoltam.
Nem sok biztatás kell az olyan embernek,
Ki hazáját védi, s nem érez félelmet.

Sajnos a győzelem nem állott mellettünk,
S a majtényi síkon a fegyvert letettük.
De mi a zászlónkat mindig megőriztük,
Hogy „Pro libertate” máig nem feledtük.
Légy te is, unokám, bátor, vitéz magyar,
Soha ne feledd, hogy boldog, aki SZABAD!

Ianoș Adorján, Szatmárnémeti

Géza volt II. Rákóczi Ferenc zászlóvivője. Az utolsó csatában elszakadt a fejedelemtől. Menekült a zászlóval. Felmászott egy magas fára, s a labancok a gazdátlan ló után száguldottak. Géza egy tanyán juhászbojtárnak öltözött, így sikerült eljutnia Szatmárra, az édesanyjához. Ott-hon elővette kebléből a Rákóczi zászlót. Az édesanyja elrejtette a szekrénybe, a fehérneműk közé. A labancoknak máig sem sikerült igazi libertás zászlót szerezniük, de a kicsi házakból mindig előkerül, valahányszor a szabadságért fognak fegyvert az emberek.

Kis Tímea és Porcza Tímea, Hármásfalu

A Rákóczi szabadságharc egyik leghíresebb vezére Esze Tamás volt. Csapata bátor emberekből állt, akik nem féltek szembeszállni az erdők rettegett vadjával, a medvével. Az elejtett medve talpait a ködmönökre varrták, ezért talpasoknak nevezték őket. A szegénylegények mellett 13-14 éves gyerekek is szolgáltak a csapatban.

Jancsi, Esze Tamás kisdobosa is megküzdött – másik két társával együtt – a medvével, hogy kiérdemelje a talpas nevet, s bekerülhessen Esze Tamás ezredébe. Szüleit elhurcolták a labancok. Tíz-éves korától az erdőben élt. A század a családot jelentette számára.

Szert tett egy hatalmas német dobra. Gyenge vállát feltörte a vastag szíj, de ő nem törődött vele, megszokta már a terhet, a nyári forróságot, a koplalást, a vég nélküli meneteléseket esőben, sárban, csúszós hegyi utakon, veszélyes, mocsaras vidékeken.

Számtalanszor tréfálkoztak vele a talpasok:

– Te nagy dob, hova viszed ezt a Hüvelyk Matyit?

De Jancsi rá se hederített, elszántan verte a dobot, és buzdította harcra a talpasokat.

Józsa Evelin, Szilágysomlyó

A kurucok nagyon sokszor túljártak a labancok eszén. Történt olyan, hogy a labancok fürödtek egy tóban, és a környék gyerekei összeszedték a katonák ruháit. Máskor az asszonyok jól leitatták a labanc katonákat, akik nagyon szerették a jófajta magyar borokat. Mikor dőltek, mint a dominó, elvették a fegyvereiket, és a kuruc katonáknak adták.

Reisfeld Réka, Nagybánya

A magyarok
nagy vitézek,
Fejet hajt a
labanc népség,
Fejet hajt a
labanc népség,
A kuruc harcos
csupa szépség.

**Póra Réka Erzsébet,
Gyimesfelsőlok**

A szabadságharcban Rákóczi katonája voltam. Sok helyre elkísértem, és a harcban is mindig mellette voltam.

Csodával határos, hogy megmenekültem a haláltól és a száműzetéstől is. Esténként unokámat az ölembe veszem, és erről az időről mesélek neki. Arról, hogy milyen jószagos volt Rákóczi fejedelem, aki egész életében a szabadságért küzdött. Büszke vagyok, hogy a seregében szolgálhattam.

**Rácz Noémi Tünde,
Szatmárnémeti**

HAJRÁ, KURUCOK!

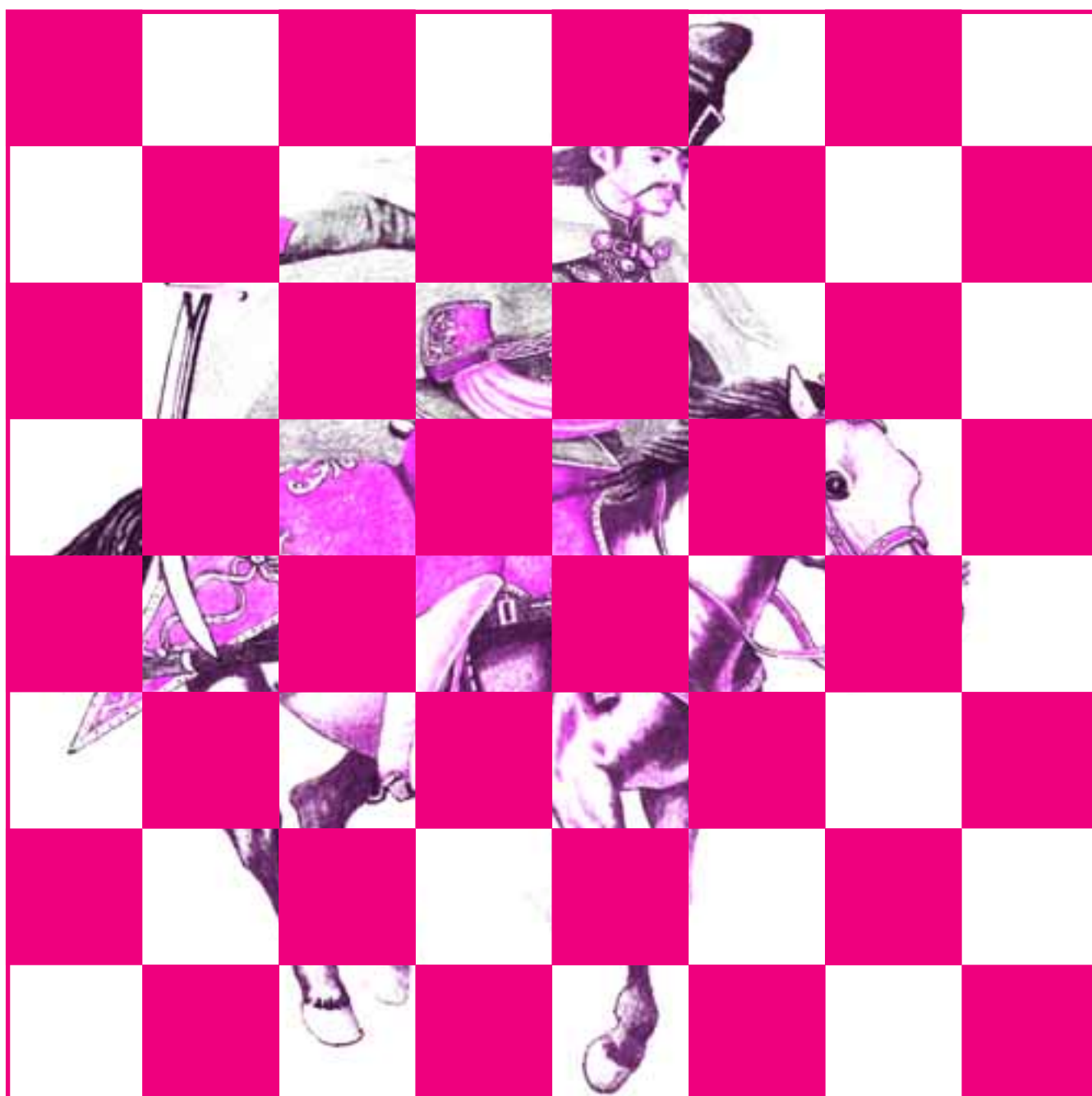
Vágd ki, készítsd el a hátoldalról a lépőkéket, majd állítsd őket csatarendbe: egymással szemközt, a küzdőtér első két sorába, a színes négyzetekre. A cél az, hogy mielőbb átkerüljön mindegyik katonád az ellenfél kiindulóhelyzetébe. Lépni csak átlósan szabad, mégpedig átugrálva a lépőkéken, egy sorozat alkalmával akár többön is.

Még izgalmasabb a játék, ha az átugrott ellenfelet le is veszitek. Ekkor az győz, aki több játékosal ér át a szemközti oldalra.

2. Fakó lovam, a Murza
Lajta vizét átússza;
Bécs alját, ha nyargalja,
Császár azt megsiratja.

3. Sándor Ferkó, sógorom,
Addsz' ide a jó borom!
Harc után, ha szomjazom,
Az áldomást megiszom

TALÁLD KI!

Mindenkinek van kedvenc állata,
de van, aki még rejtvénybe is
foglalja őket.
Íme néhány közülük.

– Kérem, mondja meg, hogy
juthatnék el a múzeumba?

– Hagyja magát kitömetni!

**Sebesi Renáta,
Nyárádköszvényes**

Pistike horgászik a folyópar-
ton. Egy barátja megkérdezi:

– Nem sajnálod azt a sze-
gény halat? Nem fáj neki, hogy
a szájában van az a hegyes
horog?

– Dehogy fáj, örül neki.
Nézd, hogy csóválja a farkát.

**Salánki Anett,
Hegyköszentimre**

Kannibál leánykérés:

– Gyere hozzám eleségül!

**Kerekes Boróka,
Aranyosgyéres**

– Anyu, már tizenkét éves
vagyok, viselhetek már mell-
tartót?

– Nem, Dezsőke, nem és nem!

Nagy Franciska, Kolozsvár

– Ellopták a pénztárcámat –
panaszkodik a futóbajnok.

– Nem érted utol a tolvajt?

– Dehogynem. Egy ideig fő-
lényesen vezettem is, de ami-
kor visszanéztem, már sehol-
sem volt!

Simó Judit, Székelyszállás

– Halló, mentők, a fiam le-
nyelte a ceruzámat, mit csinál-
jak?

– Írjon golyóstollal.

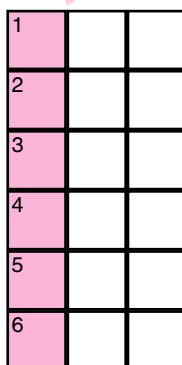
Boros Tünde, Lázári

SZEPTEMBERI MEGFEJTÉSEK

1. labda 2. Pili és Poli 3. virág
4. horgászás 5. számítógép

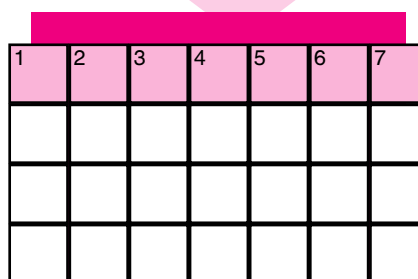
① **Király Kata, Szi-
lágycse:**

1. Észak ellentéte
2. Becézett Enikő 3.
Nem vak 4. Gyáva
igéje 5. Becézett
lbolya 6. Tagadoszó

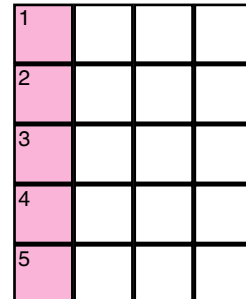
② **Gál Réka, Béta:**

1. Fás terület 2.
Piros és kék keveré-
ke 3. Táplálkozás 4.
Farsangi sütemény
5. Éva párja 6. Nem
kicsi 7. Harci jármű

③ **Szigyártó Iza-
bella, Vármező:**

1. Ruházáró esz-
köz 2. Időmérő javító
mester 3. Buta házi-
szárnyas 4. New ...
5. Egyik szülő

RÓ

FÓ

CSÓ

④ **Pataki Tímea, Küküllőkeményfalva:** me-
lyik két betű egészíti állatnevekké ezeket a szó-
tagokat?

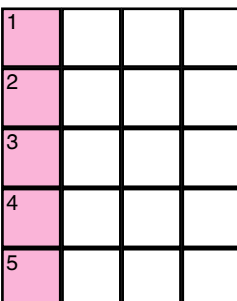
Olvasd sorba a kezdőbetűket:

⑤ **Recheșan Gabriel
Andrei, Temesvár**

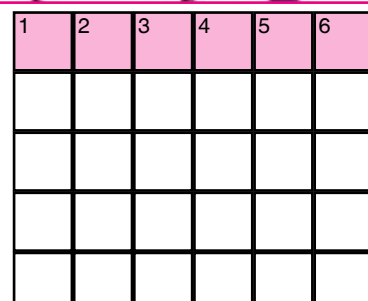
⑥ **Ábrahám Beáta,
Balánbánya**

⑦ **Pop Heléna,
Egeres**

⑧ **Lukács Kle-
mentina, Nyárád-
szereda:**

1. Egyik évszak-
ból való 2. Nulla 3.
Nem ellentéte 4.
Kerti szerszám 5.
ML!

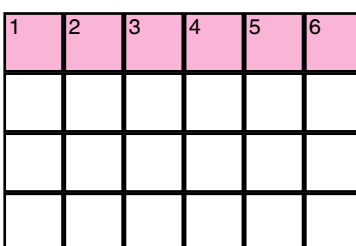

⑨ **Simon Tímea, Szilágycseh:**

1. Aki nem mond igazat 2. Értékes
fém 3. Szűrős virág 4. Édesítőszer 5.
Fejrevaló 6. Após társa

⑩ **Szilágyi István, Szőkefalva:**

1. Víz folyik belőle 2. Lekváros 3.
Becézett Róbert 4. Kicsi medve 5. Nem
buta 6. Tüskés állat, becézve

2	1	Orrtő!	Petőfi vers hőse	TV műsor	Vadonban nevelkedett filmhős	Rától mással- hangzói	Római 1-es	
▶	▼ R	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▶ A
Epeközép!							Kérdőszó	▶
Özön	▶						Szülő	
Ká!	▶	Kiállítás	▶				▼	
		Tetejére						
Európai nép	▶	▼				Például, rövidítve	▶	
						Indulatszó		
Cápa közeledik!	▶			ÁTAI	▶	▼		
				Orosz pénzmem				
Zorro jele	▶	Fény ellentéte	▶	▼			Bél!	▶
		Gomolyog- ni kezd!					Dénes Éva névjegye	
Eszkimó jégkunyhó	▶	▼			Friss	▶	▼	
					ARIZON			
Fél folt!	▶		Fél baba!	▶	▼	Vérszállító	▶	
			Ebvég!			Szintén		
Nem állati	▶		▼			▼	Tonna	▶
							Eleinte túlzó!	
Román autójel	▶		Névsor	▶			▼	
			Libanon széle!					
ELL	▶		▼	Zé!	▶	Járunk rajta	▶	
				Nem fel				
Virágzó	▶			▼		Alá	▶	
						Tér közepe!		
Római 100	▶	A szobába kukkint	▶			▼		

Barta Noémi, Torda

A rejtvény mindkét megfejtése jelen lapszámunkkal kapcsolatos.

Küldd el őket november 15-éig, hogy részt vehess a sorosoláson, illetve – ha minden hónap megfejtését elküldöd – pályázhass a Hűség Rejtvényfejtő érdemrendre.

Sok sikert!

a Rejtvénykirály

Dull Zoltán,
Szilágysomlyó

11 Húzd ki a táblázatból a következő szavakat:

ÁGYÚ, BUZOGÁNY,
DOB, KACAGÁNY,
KARABÉLY, KARD,
KOPJA, LÓDING,,
MORDÁLY.

A megmaradt betűkből a Rákóczi-szabadságharc egyik vezérének nevét olvashatod ki.

Y	L	É	B	A	R	A	K	B	E	Ú	K
D	L	Ó	D	I	N	G	B	O	D	Y	O
R	R	CS	M	O	R	D	Á	L	Y	G	P
A	É	B	U	Z	O	G	Á	N	Y	Á	J
K	Y	N	Á	G	A	C	A	K	NY	I	A

Kőrösi Tünde, Szalárd

2. Ne bánkódjék senki köztünk,
menjünk az Alföldre;
Megrontatik kezünk által
a labanc ereje.
Szabad nekünk, jó katonák,
Tisza-Duna közü,
Labancságnak, mert nincs sehol
ottan semmi közü.

3. A vitéz lovas kurucnak van
szabott dolmánya,
Sarkantyús csizmája,
futó paripája;
És a gyalog jó kurucnak
van frissen járása,
Mint a szárnyas Pelágusnak***,
van sebes futása.

* **karabély** – rövid csövű puska

** **lódíng** – (Londing) – puskapor-, tölténytársoly

*** **Pelágus** – (Pegazus) – szárnyas ló a görög mitológiában

Rákóczi fejedelem 1711 februárjában Lengyelországba ment, hogy szövetségeseket találjon. Ott kapta a hírt, hogy távolléte alatt Károlyi Sándor, kuruc főparancsnok békét kötött Szatmáron a Habsburgokkal.

A fejedelem nem térhetett vissza hazájába. Nehéz szívvel indult a száműzetésbe. 1720-ban Rodostóban telepedett le bujdosó társaival együtt.

Leghűségesebb apródja majd kamarása Mikes Kelemen, aki lejegyezte, hogy a fejedelem nem ült tétlenül, fűrt, faragott, esztergán dolgozott, és gyönyörű karosszéket készített. Ám munka közben is hazájára gondolt. Kínózta a honvágy, de nem panaszkodott, mert nem akarta társait keseríteni a múlt emlégetésével.

Szabó József, Szilágyosomlyó

Mikes Kelemennek, Rodostóba

Rég nem látott, jó barátom!

Életem minden órájában együtt élek elvesztett szabadságunk emlékével, és fájó szívvel gondolok rátok, kik a legbátrabbak voltatok, és kikhez a legmostohább volt a sors. Mélyen lesújtott vezérünk halálhíre. Nemes urunk, II. Rákóczi Ferenc neve soha nem merül feledésbe. Ő volt a mi betlehemi csillagunk. Elvezethetett volna bennünket a megváltáshoz, de szándéka – sajnos – nem egyezett meg Istenünk szándékával. Most gyászban az egész magyarság, és várunk egy új Rákóczira. Nyugodjon békében áldott emlékezetű fejedelmünk.

Édesanyádat nagyon megviselte a távolléted. Mindannyian szenvedünk értetek itthon, de ez a szenvedés töredéke csupán a ti szenvedéseiteknek. A mesékben nem tudunk annyira felnagyítani, amilyen nagyok vagytok valójában.

Üdvözlünk innen, Kurucországból, kívánva minden jót, amit egy csalódott életben megadhat az Úr.

Őszinte barátod,

Kovács Hont Imre, Kibéd

Coman András, Torda

Eljött a végső nap Rákóczinak is,
meg kell halni még a fejedelemnek is.
Távol a hazától, amiért harcolt és küzdött,
de becsüli és tiszteli minden ember őt!

Harkó Andrea, Marosvásárhely

Könyvmoly

Aki még nem olvasta, tüstént fogjon hozzá *Molnár Ferenc, A Pál utcai fiúk* című ifjúsági regényéhez. Nemesek Ernő izgalmas és megható történetét ajánlja nektek **Burus Emese** Szentegyházáról, **Vass Levente** Nagyváradról, **Bucse Júlia** Marosvásárhelyről, **Fülöp Éva, Izsák Mihály, Sütő Hunor, Nagy Norbert** Vajdaszentiványból.

Szólj, szám!

1. Határmódosítás. Keresz olyan szavakat, amelyek másképpen tagolva is értelmesek. Kosztolányi Dezső rímbe is szedett néhányat.

Almát eszünk ma, rá diót, és hallgatjuk a rádiót. Rátok tekint két félteke, hogy féltek-e.

2. Pótold a hiányzó **j, ly, jj, lly** betűket.

Te_el, mézzel fol_ó Kánaán. A Maros körülfo_a a szigetet. Az autó fo_togató füstöt ter_eszt. Terebé_es jázminbokor ha_olt a cserme_ fölé. Ga_al gyújtott tüzet. Ostora végén egy bo_t, azzal mutat_a a hangyabo_t.

3. Fölpiroslott egy tó, környékezte káka. (Petőfi Sándor)

Alkoss minél több képzett és összetett szót a **pír-pír** tővel.

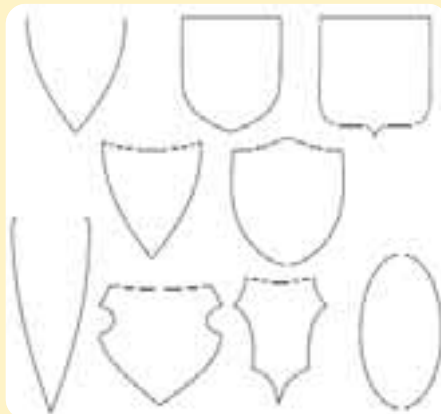
Sütő Hunor, Vajdaszentivány

A dési **Nagy Melinda-Júlia Tompa Mihály, A pitypang és gyermekei** című meséjét, a vargyasi **Szilágyi Panna Lampérth Géza, Kuruc hősök** című történelmi munkáját ajánlja a könyvmolyoknak. Panna így ír: „Ezt a könyvet évről-évre kaptam. Gondoltam, ez is olyan unalmas, mint egy csomó könyv, ami nekem megvan. De tévedtem. Izgalmas történetek vannak benne. A legutolsó történet címe: II. Rákóczi Ferenc halála. Majdnem elsírtam magam, olyan szomorú volt.”

A címer jelkép. Ősi totem-jelből alakult nemzetségi, majd hadi jelvény. A lovagok páncéljukon viselték, hogy megkülönböztessék egymást. Később uralkodók, országok felségjele lett. A címer minden részlete üzenetet hordoz, és a címertan (latinul heraldika) szigorú szabályait követi.

Kóstolj bele te is ebbe az érdekes tudományba: tanulmányozd a címereket zászlón, pecséten, pénzen, épületek homlokzatán. Ősi magyar címer-állat a sas, a turul, az oroszlán.

A történelmi magyar címer jelképei: a pajzs 4 vörös és 3 ezüst sávja a napot illetve a Holdat, együtt a hetest, az ősi szent számot, a vörös alapon zöld hármassal halom, rajta az arany korona, és a fehér kettős kereszt a kereszténységet, az országot, a nemzet színeit jelenítik meg. A címer fölött a magyar Szent Korona a legfőbb hatalmat jelképezi.

Küldd el nekünk családod címerét – ha van. Tervezz te is címet magadnak: válassz egyet a pajzsok közül, nagyítsd ki, s rajzold bele azt, ami leginkább jellemző rád, szülőhelyedre, céljaidra. Erőteljes színekkel színezd is ki.

Mászat Művész

Árpád-házi királyaink címerét a XI. századtól piros-fehér sávok, oroszlánok, kettős kereszt díszíti.

Ismeritek ezeket a címereket? A négy helyes válasz beküldői között könyvjutalmat sorsolunk ki.

A HÉT CZÖTKÉNY

A diadalmas újvári csata után egy nagy bajuszú, kurta derekú kuruc vitéz állított be Rákóczi sátorába. A fejedelem éppen Bercsényi Miklóssal tanácskozott, de azért jó kedvvel kiáltott rá az öreg katonára:

– Mi baj, vitéz Czötkény uram? Tán föltámadtak a labancok?

– Azok ugyan nem – mosolygott Czötkény a bajusza alatt. – Legalább, akiket én fektettem le.

A fejedelem megveregette az öreg vállát:

– Sok ilyen vitéz kellene, mint Czötkény uram. Magja se maradna akkor a labancnak.

Erre meghajtott Czötkény uram a fejét, s olyan sebesre vette a szót, mintha avval is ellenséget kergetne:

– Biz én már kivágtam a labancból a részem hat esztendő óta, nagyságos fejedelem. Azért szeretnék már most haza szabadulni.

A fejedelem nagyot nézett:

– Tán álmodik kelmed, Czötkény uram?

– Most nem, nagyságos fejedelem – vágta rá a kuruc. – Hanem, mikor hajnalban hunytam egy kicsit a ló hátán, akkor álmodtam. Otthon jártam, a rongyos kastélyomban. Virágzottak a szilvafák, csengett a kolomp, kis árváim a nyakamba csimpeszkedtek...

A fejedelem bánatosan hallgatott, de Bercsényinek a haragos nevetése közbe recsegett:

– Hát akkor szaladj innen, vén Czötkény,

mert nem akarom megérni, hogy egy kuruc a szemem láttára sírva fakadjon!

Szegény öreg Czötkény csak tátogatta a száját, mint horgon a potyka. Kínjában nem tudott mást mondani, csak azt:

– Hat esztendeje nem láttam a... a... a méheimet. Majd rám sem ösmernek szegények.

– De még meg is csipkedhetnek, vén medve – mérgeskedett Bercsényi, a fejedelem pedig csak annyit mondott csendesen:

– Hát menjen kelmed Isten hírével. S emlékül válasszon egyet a paripáimból.

Dehogy választott paripát szegény Czötkény, dehogy! Örült, hogy gyalogszerrel kisurranhatott a táborból. Úgyis visszahúzta a szíve, meg kellett fordulnia minden lépésnél.

Hanem amikor elmaradt mögötte a tábor, egészen megkönnyebbedett a szíve. A fejedelem majd csak megél az öreg Czötkény nélkül – vigasztalta magát –, de mi lenne a kis Czötkényekből az öreg Czötkény nélkül?

Hatan voltak, mikor hat tavasszal ezelőtt apa nélkül maradt a hat anyátlan kis árva. Ugyan megvannak-e még mind a hatan? Vigyázott-e rájuk az öreg dajka meg a jó Isten? Bizonyosan jobban vigyázott, mint ő, aki feléjük sem nézett annyi esztendő óta. Lám, lám: az aprajának már a nevét se tudja...

Bizony sírhatnékja volt az öreg Czötkénynek, mikor éjszakai pihenésre lehevert a Lószaggató-erdő öreg tölgyei alatt. Nem is azért vette le az iszákját a hátáról, hogy ennivalót keressen benne, hanem csak azért, hogy a feje alá tegye vánkosnak. S álmodott rajta olyan szépet, hogy nem győzött mosolyogni. Eszébe jutott álmlában minden porontyának a neve: János, Mátyás, Simon, Tamás, Benedek, Gergő. Az bizony, Gergelyke odamászott az ölébe s ugyan meg-rángatta a bajusza lobogóját...

– Hohó, hé! – kiáltott rá Czötkény apó, s ahogy felnyitja a szemét, hát csakugyan rángatja ám egy öklömnyi kis legényke, de nem csak, hanem ugyancsak.

– Ejnye, bácsi, de nehezen nyitja föl kelmed a szemét! – zsörtölődött a kis gyerek.

Czötkény hunyorgó szemmel nézett körül a reggeli napfényben. Hat siheder gyerek fogta körül: éppen, mintha csak az ő édes vérei volnának. Azt hitte, még most is álmodik, s vissza akarta a fejét eresztetni az iszákra.

– Ohó, bátya! – kiáltott rá csengő hangon a legnagyobb fiú, deli tartású, büszke nézésű le-

vente. – Előbb mutassa meg kelmed, melyik a legrövidebb út Rákóczi táborának?

De már erre fölugrott az öreg Czötkény:

– Mi keresetetek van nektek ottan, szép öcsém?

– Be akarunk állni kurucnak!

– Kujucsoknak! – bizonyította a pöttöm kis legény is, rettentő vitézül hadonászva egy száraz kóróval.

De már erre megint le kellett ülni Czötkénynek a földre, hogy jobban nevetessen.

– Jaj, lelkeim, nem ott árulják a nádmézet, ha azt akartok szopogatni! Aztán ki az apátok, hogy így szélnek eresztett benneteket?

– Nemes Czötkény Bálint a becsületes neve. Rákóczi katonája, ha ismeri kelmed – pattogtatja büszkén a gyerek-levente.

Öreg Czötkénynek a lelke is nevetett örömben, de azért csak lepittyesztette a száját.

– Hiszen ismerni ismerem őkegyelmét, de bizony kár vele dicsekedni.

– Mi bűnét tudod, hé? – csattant fel a gyermek szikrázó szemmel.

– Azt, hogy bolond ember, Rákóczi szolgája, mikor labanc is lehetne. Zabkenyeret eszik, mikor tyúkon–kalácson élhetne. Magam is olyan bolond voltam, de most már elővettem a jobbik eszem. Éppen átszökőfélben vagyok a labancokhoz, s azt mondom nektek, tartsatok velem.

– Kötözzétek meg ezt az árulót! – harsogta lángbaborult képpel a fiú. S mire az öreg Czöt-

kény észrevette magát, akkorra úgy össze volt kötve a két karja fahánccsal meg a saját tarisznyája szíjával, hogy jobban se kellett.

– Ej, hej – dörögte boldogan a fogoly –, csak már a süvegemet jobban a szememre húztam volna, hogy rám ne ismerjenek ezek az ördög-fiókák.

De hiszen nem kellett attól félni! Az édes szülőanyja se ismerhetett volna rá Czötkényre, úgy össze-vissza volt irkálva sebhelyekkel az ábrázata. S így esett meg, hogy az édesapát saját fiai fogoly gyanánt vitték be Újvárra. Csak Gergelykének szólalt meg a szíve, mert oda-odasúgott neki:

– Szójít-e nagyon a kötés, bácsi? Lám, így jáj az, aki a kujucsokat bántja!

Napáldozat táján értek be. A fejedelem éppen ott nyargalászott Bercsényivel a vár tövében, s csodálkozva kiáltotta el magát:

– Nini, az öreg Czötkény-e az, vagy csak a hazajáró lelke?

A hat kis Czötkény szájátva nézett a hetedikre, ez meg szétfeszítette izmos karján a kötet, s térdre borult a fejedelem előtt:

– Én vagyok, fejedelem, mégpedig hetedmagammal. Visszahoztak a méheim.

– De úgy látom, meg is csipkedtek – nevetett Bercsényi.

S azzal kihalászott tarsolyából egy marék vadonatúj körmöci aranyat, hogy legyen miből kuruc-gúnyába öltözködni a hét Czötkénynek.

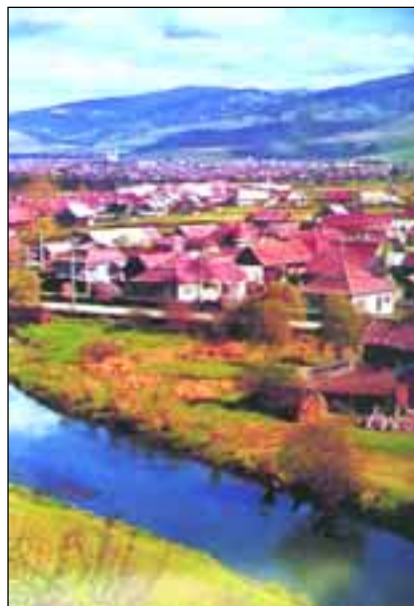

Itt születtem

Etéd – ez a tiéd.

Mit jelent ez a szójáték?
Megtudod, ha novemberben velünk tartasz etédi falunézőnkön.

Gyergyóremete a gyergyói medencében fekszik.
Viszonylag fiatal település, írásos feljegyzések először 1567-ben említik. Lakóinak száma – a hozzá tartozó Eszenyő, Mártonka, Kicsibükk tanúával együtt – 6500, ennek 99%-a magyar nemzetiségű.

2001 őszétől községünknek van saját zászlója és címere.

Van egy 1771-ben épült katolikus templomunk a község központjában, egy kápolna a Csutakfalvának nevezett falurészen és egy Kicsibükkben. Kétszázötven évig Remete tujajkötő helye volt a gyergyóiaknak, akik a

Maroson indulva a Tiszán, a Dunán Belgrádig is leúszatták a fenyörönköket és más árut.

Hat iskolaépületben és hat óvodában kb. ezer gyerek tanul. Iskolánk, a Fráter György Általános Iskola a község legszebb részén, a Templomtéren van. Itt látható az I. és II. világháborúban meghalt hősök emlékműve. Nagy, füves udvarunk van hatalmas gyümölcsfákkal, de mi is ültettünk kis fenyőcseméket, melyeket rendszeresen gondozunk.

Gyergyóremete híres szülöttei: Dr. Balás Gábor jogtörténész, róla neveztek el a község könyvtárát; Balázs Jenő bányamérnök nevét a csutakfalvi általános iskola viseli; valamint Cseres Tibor író, akinek 1995-ben emlékművet állított a község. A tájházban emlékszoba „mesél” az íróról.

Iskolánk büszkesége az énekhar és a furulya-együttes, melyek elismertek megyénkben, a megyén kívül, de Magyarország több helységében is.

Mint ahogy az nálunkfelé lenni szokott, a gyergyóremeteieknek is gúnynevet adtak a környékeliek. Hajdanában egy gyerek a havasi kaszálóra ebédet vitt az apjának, és amikor a több kilométeres gyaloglás után csupán az utolsó domb megmászása volt hátra, megcsúszott, elesett, földhöz csapta a kantáros fazekat, amiben a morzsoltleves volt. Amikor feltápáskodott, keserűen sóhajtott fel: „Ondok morzsolt, kiborult! Métt dött ki? Most mi az ebet eszik édesapám? Három napja nem ett levesételt.”

Meghallotta ezt egy szomszédfalusi, és el is nevezték a remeteieket „morzsoltasoknak”. A ditróiakat „borsósoknak”, a szárhegyieket „torzsásoknak”, a csomafalviakat „bognyesőknek” csúfolják a környékeliek.

A morzsolt levesbetét, lisztből, tojásból és vízből készül. Jó keményre kell gyúrni, hogy kézzel morzsolható legyen. A tejbemorzsolt is nagyon finom.

Az aszaltszilvás becsinált levesbe füstölt hús, apróra vágott sárgarépa, hagyma, petrezselyem, krumpli, babérlevél, aszalt szilva és apró galuska fő.

Községünkben sok szőlés él még ma is, mindeniknek megvan a maga története. Megszeretgette, mint Kozm' Elek a csüdkét (az a bizonyos csirke „szeretgetés” közben elpusztult); eleresztette, mint az Isten a legyet; amik hamarabb kel, az lépik a csizmába.

Iskolánk I-IV. osztályában két hagyományörző csoport működik, a Pántlika és az Eszterlánc. Az idén Felsőboldogfalván a gyermekszíniátszó versenyen mindkettő 1. helyezést ért el.

2000. óta július 12–13-án megszervezzük a falunapokat. Itt mindenki jól szórakozik.

A római katolikus plébánia keretében évtizedek óta működik a Szent Lénárd egyházi énekkar. Évente kórustalálkozókra járunk, ünnepeinken fellépünk, de voltunk már testvértelepülésünkön, a magyarországi Biatorbágyon is.

Községünket bemutatták a Fráter György Általános Iskola IV. C osztályos tanulói Mincsor Erzsébet tanítónő irányításával.

Szeretettel várunk minden Napsugár olvasót, látogassátok meg Gyergyóremetét.

BITAY ÉVA

Körös-körül a Föld körül

MADAGASZKÁR

És a hőléggömb tovább lebegett kelet felé...

– Milyen kék alattunk a tenger! – intett lefelé Kati.

– Ez a Mozambik csatorna, az választja el Afrikát úti célunktól, Madagaszkár szigetétől. Milyen növények élnek ott? – tette fel a kérdést Doktor Sokattud.

– Há-á-á-át, úgy tudom – fontoskodott Kati –, hogy őserdők és bambusz-

rengetegek borítják a szigetet.

– Sajnos csak borították – emelte fel az ujját Sokattud. Az ember javarészt már kiirtotta az erdőket. Pedig sok értékes fa nő itt: a madagaszkári ében, a kaucsukfélések, a datolyaszilva és a raffiapálma. Ezek az őserdők nyújtanak otthont Madagaszkár jellegzetes állatainak, a félmajmoknak.

– Melyik felük majom? – tréfált Gyuri.

– Madagaszkár már akkor levált Afrikáról – magyarázta Sokattud doktor –, amikor a főemlősöket még csak ezek az állatok képviselték. Ezen a félreeső szigeten – mint valami eleven múzeumban – napjainkig fennmaradt a **katta**, a **véznauiji maki**, a **vari** meg a **szifaka**. Mindegyik valami különleges tulajdonsággal rendelkezik.

A kattáknál vagy közönséges makik-

nál a hímek szagcsatát vívnak egymással. Ha nézeteltérés támad közöttük, leülnek, hosszú, feketén gyűrűzött farkukat előrehúzzák, és alkarjuk mirigyének váladékával gyorsan bedörzsölik. Ezután felállnak, farkukat égneк mereszti, és órainga módjára lengetik. A szerteáradó „illat” nemcsak az állat neméről, hanem koráról és társadalmi rangjáról is tájékoztatja a vetélytársat.

– Na és a véznauiji makit miért hívják így? – kíváncsiskodott Kati.

– Azért, mert középső ujjá rendkívül megnyúlt, és olyan száraznak és aszottnak tűnik, mintha csontból lenne. Ezzel kopogtatja végig a fák kérget, majd fülét a fa törzséhez szorítva hallgatózik. Ahol rovarlárva

mocorog, ott a kérget átrágja és „csontvázujjával” ügyesen kihálászja az ízes fát. Hosszú ujját ivásra is használja: gyorsan a vízbe mártogatja, és leszopja, máskor meg a bundáját fésüli vele.

– Hát a vari? – kérdezte Gyuri.

– Ő a leghangosabb a társaságban. Éjjeli állat, harsány kiáltásait egy biológus így jellemzi: „olyan, mint egy örült borzalmas kacagása”. Nem csoda, hogy az erdőben kószáló ember ereiben megfagy a vér a vari hallatán.

– És a szifakák? – érdeklődtek a gyerekek.

– Azok ugróbajnokok. Nem ritkán 10 métert is szökellnek, miközben rugóként csak hátsó lábukat használják. Nemcsak a fákon, a földön is hatalmas ugrásokkal közlekednek.

Vari

KISKÓPÉ

Havonta
3 díjat
sorsolunk ki

Sorolj még majomfajtákat.

Katta
(közönséges maki)

Szifaka (tarkamaki)

Véznauiji maki

Vari

TESTVÉREK KUCKÓJA

Gyergyószentmiklós, a Fogarassy Mihály Ált. Iskola III. B osztálya

Az én testvéremet Zsófinak hívják. Mi ketten ikrek vagyunk. Zsófi és én nagyon szeretünk együtt játszani. Minden nap görizünk, biciklizünk és labdázunk. Igaz, verekedni is szoktunk. A verekedésünk nem sokat tart.

Izsó Judit

Nekem nincs kistestvérem, de van egy nagy. Gabi, a tesóm mindenben segít. Hetedikes, de úgy vág az esze, mint a borotva, talán még annál is jobban. Még azért is szeretem, mert annyi a szeretete, hogy minden nap jut az egész családnak és világnak.

Portik Emese

A kistestvérem neve Dorottya. Mikor lemegyünk játszani, mindig elszalad. Az üzletbe is egyedül megy le, mert én mindig félek. Dorottya 6 éves. Nagyon ügyes és okos. Az ő csoportjából egyedül ő megy iskolába. A többiek növesre is kisebbek, mint ő.

Tekse Krisztina

KELME ÉS HALÁSZAT

A Madagaszkáron élő Nephila nevű pók hálójának átmérője az 1,8 métert is elérheti. Oly erős, hogy még a rigó nagyságú madarak sem tudnak szabadulni belőle.

A vidék lányai rabul ejtik, és hazaviszik a pohos pókokat. Otthon speciális tartószerkezetbe fogják, és legombolyítják a szövőmirigyekből kiáramló szálakat. E pókfonalból szőtt kelmék aranyos fényben csillognak, tartósabbak és könnyebbek, mint a hernyóselyem.

A férfiak bambuszcső végére hurkot kötnek, s ezt szövi be a pók. A háló fél kilós halat is megbír, és a „takács” bármikor újat sző helyette.

HANGSZER

A négerek xilofonja apró deszkalapokból és az alájuk szerelt Crescencia-fa kemény terméséből készül. Az öblös héjat más-más fajú pókok odújába helyezik. A finomabb vagy vastagabb, sűrűbb vagy gyéresebb hálóval beszótt terméshéjak más és más magasságú hangot adnak ki.

PÓKHÁLÓS ÉRDEKESSÉGEK

HÁLÓVETŐ

Dél-Afrikában él a hálövető pók. Éjjel indul zsákmányszerző útjára. Alig bélyeg nagyságú hálót sző, amelyet lábai között feszít

ki. Amint arra libben egy éjjeli pille, a pók hosszú lábával hatszorosára feszíti szét a parányi hálót, majd ügyesen rádobja a rovarra. A rugalmas szálak összehúzódva egy pillanat alatt gúzsba kötik a zsákmányt.

KÖTÉLTÁNCOS

A Misumenops nevű pókocska kötélén ereszkedik a halál torkába a zsákmány után. A kancsóka nevű rovarevő növény öblös leveleinek csúszós belső faláról a rovarok a kancsó mélyén csillogó pici tavacskába hullanak, s itt megemésztődnek. Hacsak a kötélén érkező pókocska ki nem halássza őket – vacsorára.

PRO LIBERTATE! PÁLYÁZATUNK GYŐZTESEI

MESE, VERS RAJZ

I. díj: Kovács Hont Imre, Kibéd;
a nagybányai Petre Dulfu Iskola
tavalyi IV. C osztálya;
a szilágysomlyói 1. sz. Iskola IV. F osztálya;
II. díj: a szatmárnémeti 4. sz. Iskola
VI. D osztálya;
Kőrösi Tünde, Szalárd;
III. díj: Molnus Lenke, Kibéd;
Fanea Imola, Sárköz;

I. díj: a tordai Ioan Opriş Isk.
tavalyi IV. D osztálya;
Lukács Jonathán, Kolozsvár;
II. díj: a gyergyószentmiklósi
Fogarassy Mihály Iskola
III. B osztálya;
Székely Előd, Kolozsvár;
III. díj: Székely Boglárka és
Czinege Mónika, Dés;

Hét órákor ébresztenek,
Álmos szemekkel ébredek,
Lustálkodni most nem lehet,
Gyorsan mosakodni megyek.
Közben készül a reggelim,
Tükörtojást szoktam enni.
Sietek felöltözködni,
És iskolába indulni.
Ott nagyon jó a hangulat,
Felelni minden nap szabad.
Otthon finom ebéd vár,
Aztán kicsit játszhatok,
De ahogy az idő telik,
leckét írni indulok.
Ezzel sok idő eltelik,
Sok a házi feladat,
De én nagyon iparkodom,
Hogy ne tartson órákat.
Házimunkát mindig kapok,
De azokat szeretem,
És ha rendesen csinálom,
Jutalmamat elnyerem.
Gyorsan telik el az este,
Filmet nézek, olvasok,
Mesélek a testvéremnek,
Nagyon örvend,
hogy játszhatok.
Vacsora után lefekszem,
És már arra gondolok,
Hogy holnap az iskolában
Milyen jegyet kaphatok.

Jenei Matild, Nagykapus

Vágjátok ki,
és ragasszátok
nevetek
mellé a
gyűjtőlapra.

Bíró István, Siménfalva

Röpködnek a falevelek!
Ők is kirándulni mennek?
Mi kirándulunk az erdőbe,
Ugrálunk tarka levelekbe,
Aztán irány az iskola,
Hívogat a csengő hangja.

Rend Melitta, Margitta

Lakatos Tamás,
Gyergyószentmiklós

Az iskolában tanulunk,
És nagyokat kacagunk.
A tanárok kedvesek,
De a gyerekek feleselnek.
Az oszi aztán kiabál,
S az egész osztály lábon áll.
De aztán az oszi kacag,
Mi pedig szégyelljük
magunkat.

Boros Tünde, Lázári

Péter Norbert,
Székelykeresztúr

Korán reggel cseng az óra,
kell menni az iskolába.
tanítónéni vár bennünket,
Hogy kikérdezze a leckénket.

Megtanultam mind, mit kellett,
nem félek, ha kell feleljek.
Román, magyar, angol, torna,
aztán siethetek haza.

Póka Tünde, Kalotaszentkirály

E havi lap-
számunkat
támogatták

COMMUNITAS
ALAPÍTVÁNY

Jó ez a világ énnekem,
bár néha elkeseredem,
és azt gondolom: már nincs kiút,
ha valamit rosszul mondok meg.

Nem szeretem én a szegyet,
egy kicsi butaság, nem értem!
Néha úgy megijedek,
ha a versemet rosszul írom meg.

Kicsiségektől félek,
ha nem nyerek, esz a méreg,
bár ez nincs mindig így,
mégsem bírom én így ki.

Szilágyi Panna, Vargyas

**Tekse Krisztina,
Gyergyószentmiklós**

Volt egyszer egy kislány,
akit Katikának hívtak. Egy éj-
jel a Katika ördög része így
beszélgetett az angyal részé-
vel, vagyis a rosszra biztató
hang a jóra biztatóval:

– Te Angyal, add nekem a
te részedet, mert ha nem, elveszem erőszakkal!

– Hát én azt nem hiszem, te Ördög.

Eljött a reggel. Az Angyal hamar visszabújt Katikába, Katika el-
ment iskolába, és otthon hagyta az Ördögöt. Az Ördög egész dél-
előtt toporzékolt, Katika meg az iskolában egész nap szokatlanul jó
kislány volt. Mikor hazaért, az Ördög ráförmedt az Angyala:

– Te félglóriás! Hogy mertél így elbánni
velem? Azonnal engedj vissza!

– Nem, Ördög, most már nem engedlek vissza.
Az Ördög úgy gondolta, hogy megalázó lenne,
ha tovább kérlelné az Angyalt, inkább továbbállt.
Így volt, mese volt, Ördög, Angyal benne volt.

Berszán Panna, Kolozsvár

**Címlap:
Lukács
Jonathán Tibor,
Kolozsvár**

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. Kiadja a NAPSUGÁR Kft. Szerkesztik: ZSIGMOND EMESE főszerkesztő,
MÜLLER KATI képszerkesztő. A szerkesztőség postacíme: 401050 Cluj, Str. L. Rebreanu, Nr.58./28.,
C.P.137. Telefon/fax: 0264/541323. Megrendelhető a szerkesztőség címén. E-mail: napsugar@mail.dntcj.ro
Honlap: <http://www.dntcj.ro/NGOs/napsugar>; A lapok árát a következő bankszámlára várjuk:
Cont 2511.1-569.1/ROL B.C.R., SUC. JUD. CLUJ S.C. NAPSUGÁR — EDITURA SRL. Készült a
kolozsvári TIPOHOLDING Rt. Nyomdájában. ISSN 1221-7751 Ára 15000 lej

Ábrám Endre, Marosvásárhely

Ne búsulj,
Ha nem tudsz többet,
Majd jövőre többet
És többet fogsz tudni.
Ne búsulj,
Ha nem vagy jó,
Ne búsulj,
Mert leszel te jó is.
Ne búsulj,
Ne búsulj,
Inkább örvendjél.

**Nagy Franciska,
Kolozsvár**

**Mátéfi Szigeti Izabella,
Balavásár**

**Onci Melina Fernandina,
Kolozsvár**

Mesélj nekem, nagymama,
ha eljön az éjszaka,
mesélj az életről,
hadd tudjam meg, mi a fő.

Tudom, vannak törvények,
emberek és szeretet,
és még sok-sok jó dolog,
amit éppen akarok.

Mindig van egy jó barát,
aki segít, hogy megállj,
segítséget nyújt neked,
így tudod meg, mi a szeretet.

**Berkeszi Tímea,
Székelykakasd**

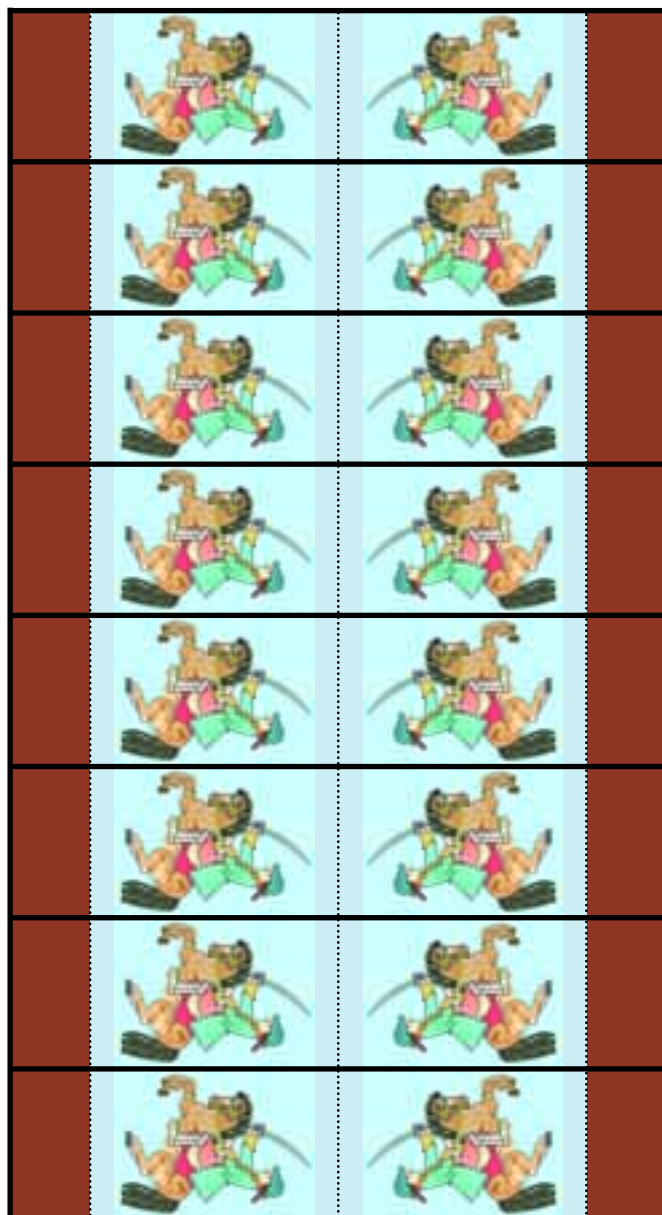
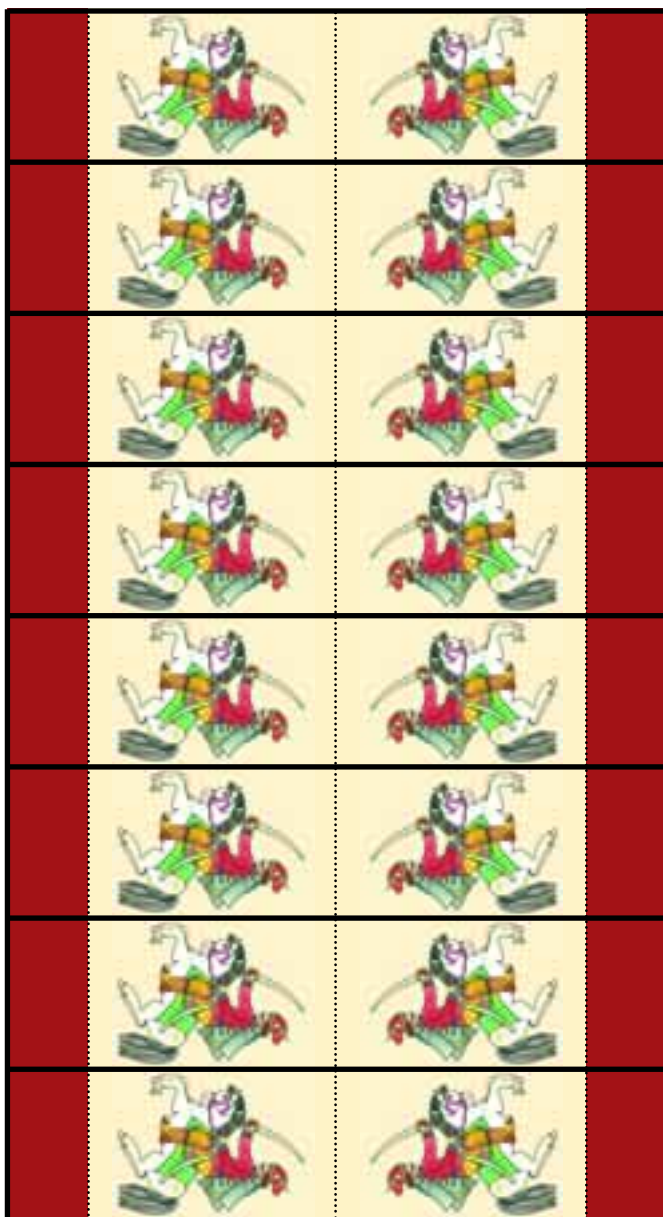

KÉT POGÁNY KÖZT EGY HAZÁÉRT

Kuruc-labanc csata – a játéktáblán

Rus Róbert, Kolozsvár

Székely Előd, Kolozsvár

Vágd ki a lépőkéket a vastag vonalak mentén, hajtogasd, ragaszd őket a rajz szerint. A 11. oldalon levő társas-játékhoz lesz szükséged rájuk.

